

Προοδευτικό κίνημα και κοινωνικά προτάγματα.

Η Αμερικάνικη συγκυρία.

του Paul KRUGMAN(*)

I. Το προοδευτικό κίνημα.

Πολλοί πολιτικοποιημένοι άνθρωποι συμερίζονται τα αισθήματα κοινωνικής δικαιοσύνης και όμως προτιμούν να περιγράφουν τον εαυτό τους όχι ως προοδευτικό, αλλά ως οπαδό, ως μέλος του προοδευτικού κινήματος. Μέχρις ενός σημείου, πρόκειται για αυτόματη αντίδραση στην προπαγάνδα δεκαετιών που εκπορεύθηκε από τους κινηματικούς συντηρητικούς και υπήρξε ιδιαίτερα πετυχημένη στο να καταστήσει τη λέξη «liberal» (προοδευτικός) α-ξιοκατάκριτη, δίχως όμως να περιορίσει την υποστήριξη της κοινής γνώμης στα μέτρα προοδευτικής πολιτικής. Οι μετρήσεις της κοινής γνώμης δείχνουν πως είναι σχετικά λίγοι οι Αμερικανοί – συνήθως λιγότεροι από 30% - οι οποίοι αυτοπροσδιορίζονται ως «liberals». Την ίδια στιγμή, η πλειονότητα των Αμερικανών στηρίζει θέσεις που κανονικά τις θεωρούμε προοδευτικές, όπως μια εγγυημένη κάλυψη υγειονομικής περίθαλψης για όλους τους Αμερικανούς. Η αναφορά όμως σε οπαδούς προοδευτικού κινήματος δεν είναι απλώς μια άλλη διατύπωση η οποία υποδηλώνει τους προοδευτικούς. Η αληθινή διάκριση ανάμεσα στις δύο προσεγγίσεις είναι η διαφορά μεταξύ φιλοσοφίας και δράσης. Προοδευτι-

κοί είναι όσοι πιστεύουν στους δεσμούς οι οποίοι περιορίζουν την ανισότητα και την αδικία. Είναι οπαδοί του προοδευτικού κινήματος όσοι συμμετέχουν, δεδηλωμένα ή σιωπηρά, στον πολιτικό συνασπισμό που υπερασπίζεται αυτούς τους δεσμούς και προσπαθεί να τους διευρύνει. **Προοδευτικός είσαι, είτε το ξέρεις είτε όχι, άμα πιστεύεις ότι στις Η.Π.Α. πρέπει να υπάρξει καθολική**

Ό,τι συνενώνει τους δεσμούς του προοδευτισμού σε ενιαίο κίνημα δεν είναι η χρηματοδότηση, είναι η αυτοσυνείδηση

κάλυψη υγειονομικής περίθαλψης. Οπαδός, μέλος του προοδευτικού κινήματος είσαι, αν συμμετέχεις στην προσπάθεια να εγκαθιδρυθεί μια τέτοια καθολική κάλυψη.

Μια από τις σημαντικές αλλαγές στην πολιτική σκηνή των Η.Π.Α. την περίοδο Μπους ήταν η σταδιακή σύμπτυξη ενός προοδευτικού συ-

νασπισμού ο οποίος από ορισμένες πλευρές, ορισμένες μόνο όμως, μοιάζει με τον κινηματικό συντηρητισμό. Όπως και ο κινηματικός συντηρητισμός, αποτελείται από ένα σύνολο δεσμών οι οποίοι συνδέονται με ένα πολιτικό κόμμα, αλλά δεν ταυτίζονται με αυτό. Πολλοί Δημοκρατικοί είναι προοδευτικοί και οι περισσότεροι προοδευτικοί υποστηρίζουν το Δημοκρατικό Κόμμα, αλλά το προοδευτικό κίνημα εκτείνεται πολύ πέρα από το κόμμα. Περιλαμβάνει τμήματα του παλιού συνασπισμού που είχε δώσει το New Deal: κυρίως το συνδικαλιστικό κίνημα, καθώς και δεξαμενές σκέψης, αλλά και καινοφανείς πρωτοβουλίες, όπως τα «netroots», δηλαδή την εικονική κοινότητα την οποία συναπαρτίζουν οι μπλόγκερ και οι προοδευτικοί ιστότοποι, όπως το Daily Kos, που προσελκύουν σήμερα τακτικές συνεργασίες δημοκρατικών πολιτικών. Μεταξύ προοδευτικού κινήματος, όμως, και κινηματικού συντηρητισμού υπάρχουν και βαθύτερες διαφορές. Κυρίως, πολύ λιγότερος συγκεντρωτισμός. Μολονότι οι δεξιοί βλέπουν πίσω από όλα το κρυφό χέρι του Τζ. Σόρος, η πραγματικότητα είναι ότι στα αριστερά δεν βρίσκει κανείς τίποτε συγκρίσιμο με τη συντονισμένη χρηματοδότηση του κινηματικού συντηρητισμού. Αντίστοιχα, δε, δεν υπάρχει τίποτε ανάλογο με τη μονο-

WILLHEM VAN DE WELDE, the younger: «Ολανδικά πλοία ακτοπλοΐας» (λάδι σε μουσαμά)

λιθική ενότητα απόψεων που επιβάλλουν οι ιδρυτές του ή, πάλι, τον σιωπηρό όρκο πίστης τον οποίον δίνουν οι κινηματικοί συντηρητικοί.

Ό,τι συνενώνει τους δεσμούς του προοδευτισμού σε ενιαίο κίνημα δεν είναι η χρηματοδότηση, είναι η αυτοσυνείδηση. Πολλοί Αμερικανοί

οι οποίοι έχουν σήμερα λίγο πολύ προοδευτικές πεποιθήσεις, θεωρούν τον εαυτό τους μέλος ενός ενιαίου κινήματος, συμμαρρίζονται τον στόχο του περιορισμού των ανισοτήτων και της υπεράσπισης των δημοκρατικών αρχών. Το κίνημα στρέφει τις πιο σαρκαστικές βολές του εναντίον

των Δημοκρατικών οι οποίοι δεν εκδηλώνονται εναντίον της Δεξιάς, συνθηκολογούν με την ιδιωτικοποίηση της Κοινωνικής Ασφάλισης ή με την κλιμάκωση στο Ιράκ.

Την περίοδο Κλίντον δεν είχε σχηματιστεί προοδευτικό κίνημα με αυτή την έννοια – και η χώρα το

πλήρωσε. Αναλογιζόμενοι σήμερα το πρόσφατο παρελθόν, διαπιστώνουμε ότι ο Μπ. Κλίντον ουδέποτε διέθετε καλά προσδιορισμένο πρόγραμμα. Ουσιαστικά, θα λέγαμε, ότι δεν ήξερε τι είχε (τι ήθελε) να κάνει... Όταν βρέθηκε στον Λευκό Οίκο, οι σύμβουλοί του είχαν την έμμονη ιδέα της εμπορικής ανυπαρξίας με την Ιαπωνία. Μια ιδέα που ουδέποτε είχε αληθινό νόημα, δεν είχε σοβαρά προετοιμαστεί και δεν στηριζόταν κάπου. Το πρόγραμμα υγείας της Χίλαρυ Κλίντον εξόκειλε για πολλούς λόγους. Η βασική του αδυναμία ήταν ότι δεν αποτελούσε προσπάθεια να δοθεί περιεχόμενο σε στόχους ενός ευρύτερου κινήματος. Επρόκειτο για προσωπική πρωτοβουλία, προπαρασκευασμένη «εν κρυπτώ», δίχως εξασφαλισμένες συμμαχίες στήριξης. Μετά δε τη νίκη των Δημοκρατικών το 1994, ο Μπ. Κλίντον περιορίστηκε **σε ορια-**

κές αλλαγές πολιτικής. Η διακυβέρνησή του δεν προώθησε ένα ευρύτερο πρόγραμμα, ούτε οικοδόμησε κίνημα. Το ίδιο θα μπορούσε να συμβεί και πάλι, αν όμως αυτό επαληθευτεί, οι οπαδοί του προοδευτικού κινήματος δικαίως θα αισθανθούν προδομένοι.

II. Το πρόγραμμα του προοδευτικού κινήματος.

Ένα πρόγραμμα του προοδευτικού κινήματος θα απαιτούσε μείζονες μεταβολές δημόσιας πολιτικής, αλλά δεν θα ήταν κάτι ριζοσπαστικό. Στόχος του θα ήταν να συμπληρωθεί το έργο του New Deal, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης της Κοινωνικής Ασφάλισης, ώστε να καλύπτονται κίνδυνοι οι οποίοι έχουν αυξηθεί πολύ τις τελευταίες δεκαετίες και θα μπορούσαν να αποφευχθούν. Ως οικονομικό εγχείρημα, ένα τέτοιο πρόγραμμα εί-

ναι υλοποιήσιμο. Θα ισοδυναμούσε με το να αποκτήσουν οι Αμερικανοί πολίτες ένα επίπεδο προστασίας από τον οικονομικό κίνδυνο και την προσωπική ατυχία, όχι μεγαλύτερο από αυτό που διαθέτουν οι πολίτες άλλων ανεπτυγμένων χωρών.

Αν επισκοπήσει κανείς τη σημαντική πολιτική σκηνή των Η.Π.Α., θα εντυπωσιαστεί από την καλή διατύπωση του προγράμματος του προοδευτικού κινήματος και από το πόσο (θεωρητικά) ξεπερασμένος έχει καταντήσει ο κινηματικός συντηρητισμός. Την ώρα που έγγραφα αυτές τις γραμμές, οι υποψήφιοι των Δημοκρατικών για την προεδρία συζητούσαν σχέδια για καθιέρωση καθολικής υγειονομικής κάλυψης, νέες προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας, λύσεις για να βοηθηθούν οι αγοραστές σπιτιών οι οποίοι έχουν περιέλθει σε αδιέξοδο και πολλά άλλα.

Εκδοτικός Οίκος
Α. Α. ΛΙΒΑΝΗ

Αλέξης Π. Μητρόπουλος

Το τέλος του κοινωνικού κράτους Αριστερά και συνδικάτα μπροστά στην απορρύθμιση

Στιγμιότυπο από την παρουσίαση του βιβλίου του Α. Μητρόπουλου «Το τέλος του κοινωνικού κράτους». Διακρίνονται από αριστερά ο Ε.Τζιόλας, Ι.Τσεκούρας, Α.Μητρόπουλος (συγγραφέας), Ε.Βενιζέλος.

Ολόκληρη η ομιλία του Ε. Τζιόλα από την παρουσίαση του βιβλίου στο

www.tziolas.gr

Στο μέτρο που το Δημοκρατικό Κόμμα αντιπροσωπεύει το προοδευτικό κίνημα, οι Δημοκρατικοί έχουν γίνει το κόμμα των ιδεών.

III. Η ανάγκη κομματικής αντιπαράθεσης.

Το πρόγραμμα του προοδευτικού κινήματος είναι σαφές και επιπλέον, αλλά θα αντιμετωπίσει άγρια αντίδραση. Το κεντρικό στοιχείο της σύγχρονης πολιτικής ζωής στην Αμερική είναι ο έλεγχος που ασκούν στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα οι κινηματικοί συντηρητικοί, των οποίων η αντίληψη για το τι θα έπρεπε να είναι η Αμερική είναι διαμετρικά αντίθετη από αυτήν του προοδευτικού κινήματος. Εξαιτίας αυτού ακριβώς του ελέγχου, η ιδέα ότι μπορεί να υπάρξει πρόοδος με διακομματική συναίνεση, ιδέα την οποία τόσο αγαπούν οι σοφοί πολιτικοί αναλυτές, είναι απλώς ανόητη. Στο μέτωπο της μεταρρύθμισης της υγειονομικής περίθαλψης, που αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα για το προοδευτικό κίνημα, δεν υπάρχει περιθώριο συναίνεσης μεταξύ των Ρεπουμπλικάνων, οι οποίοι θέλουν να στραγγαλίσουν το Medicare, και των Δημοκρατικών, οι οποίοι θέλουν εγγυημένη κάλυψη υγειονομικής περίθαλψης για όλους. Όταν εισάγεται στο Κογκρέσο νομοσχέδιο για τη μεταρρύθμιση στον τομέα της υγείας, οι ηγέτες

του κινηματικού συντηρητισμού θα κάνουν ό,τι και το 1993: θα απευθύνουν έκκληση στους Ρεπουμπλικάνους να ανυπαχθούν στο σχέδιο αυτό, όποια μορφή και αν έχει, μη τυχόν και μια πετυχημένη μεταρρύθμιση υποσκάψει τη φιλοσοφία του κινηματικού συντηρητισμού. Και οι Ρεπουμπλικάνοι στην πλειοψηφία τους θα ακολουθήσουν.

Όποιοι λοιπόν θέλει να ανήκει στο προοδευτικό κίνημα, πρέπει να έχει κομματική ένταξη, τουλάχιστο στη σημερινή εποχή. Ο μόνος τρόπος να υλοποιηθεί το πρόγραμμα του προοδευτικού κινήματος είναι να βρεθούν οι Δημοκρατικοί στην προεδρία και με αρκετά μεγάλη πλειοψηφία στο Κογκρέσο, ώστε να ξεπεραστεί η αντίδραση των Ρεπουμπλικάνων. Και για να κατακτηθεί αυτού του είδους η πολιτική κυριαρχία απαιτείται να υπάρξει ηγεσία η οποία θα κάνει τους αντιτιθέμενους στο πρόγραμμα του προοδευτικού κινήματος να πληρώσουν το πολιτικό κόστος της άρνησής τους. Μια ηγεσία όπως του Φρ. Ρούζβελτ, που... καλωσόριζε το μίσος των «ομάδων συμφερόντων», οι οποίες προσπαθούν να μας αποτρέψουν από την προσπάθεια να βελτιώσουμε την κοινωνία μας.

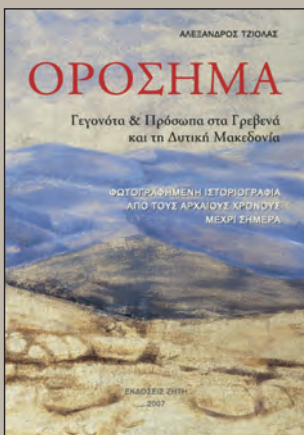
Αν το νέο προοδευτικό κίνημα πετύχει, τότε η ανάγκη κομματικής αντιπαράθεσης θα περιοριστεί. Τη δεκαετία του '50 μπορούσε κανείς

να υπερασπίζεται την Κοινωνική Ασφάλιση και, όμως, να ψηφίζει με ήρεμη τη συνείδησή του Αϊζενχάουερ, καθώς το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα είχε τελικά, και όπως αποδείχτηκε προσωρινά, αποδεχτεί τα επιτεύγματα του New Deal. Μακροπρόθεσμα μπορεί να ελπίζουμε ότι θα υπάρξει επιστροφή σε αυτού του είδους την πολιτική: δύο ορθολογικά κόμματα τα οποία δέχονται ό,τι καλό υπάρχει στην Αμερική, αλλά ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να αποδείξουν την ικανότητά τους να εξασφαλίσουν σε όλους τους Αμερικανούς καλή ζωή, παραμένοντας τα ίδια έντιμα.

Για την ώρα, **το να είναι κανείς ενεργός προοδευτικός σημαίνει να είναι οπαδός του προοδευτικού κινήματος. Και το να είναι στο προοδευτικό κίνημα σημαίνει να έχει κομματική ένταξη.** Ο τελικός στόχος, όμως, ασφαλώς και δεν είναι μόνο η κατάκτηση της κυβέρνησης από ένα συγκεκριμένο κόμμα. Είναι η επαναφορά μιας αληθινά ζωτικής, ανταγωνιστικής δημοκρατίας. Γιατί, τελικά, ο αληθινός στόχος του προοδευτικού είναι η δημοκρατία.

(*) Ο **Paul Krugman** (Πωλ Κρούγκμαν) είναι καθηγητής Οικονομικών και Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο του Πρίστον. Κάτοχος του Βραβείου Νόμπελ Οικονομίας για το 2008.

κυκλοφορεί από

τις εκδόσεις ΖΗΤΗ

Αλέξανδρου Τζιόλα

ΟΡΟΣΗΜΑ

Γεγονότα & Πρόσωπα στα Γρεβενά και τη Δυτική Μακεδονία

Η ευρύτερη περιοχή που εκτείνεται γύρω από τ' σημερινά Γρεβενά, δηλαδή η Ηπειρος, η Δυτική Μακεδονία, η Βόρεια Θεσσαλία, και ορισμένα τμήματα της Νότιας Αλβανίας και της περιοχής Μοναστηρίου (των Σκοπίων), αποτέλεσε για χρόνια πηγή γεγονότων και εξελίξεων. Η ιστορία, που γράφτηκε εδώ και συνεχίστηκε μέχρι τις μέρες μας, μας χαρακτηρίζει και αφήνει επάνω μας τα αποτυπώματά της.

Μ' αυτή την έννοια, το βιβλίο αυτό, είναι μία εμβάθυνση στην ιστορική μας αυτογνωσία και όχι ένα ταξίδι στο παρελθόν. Είναι η ανάδειξη των γεγονότων και των πρωταγωνιστών τους. Η ιστορία γράφεται πάντα μέσα από αγώνες και την γράφουν οι ίδιοι, οι άνθρωποι. Τις περισσότερες φορές, οι ηγέτες τους καθορίζουν το μέλλον τους.

Η καταξίωση των αγωνιστών της ιστορίας είναι καθήκον μας και αποτελεί τον φωτεινό σηματοδότη. Ο προσδιορισμός μας στον ιστορικό χρόνο και χώρο και η σχέση μας με τον υπόλοιπο χώρο αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς.

Η φωτογραφημένη αυτή ιστοριογραφία, από τους αρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα, έχει σαν επίκεντρο τον άνθρωπο του τόπου μου και φιλοδοξεί να ανοίξει ένα παράθυρο προς το μέλλον.

Πολλοί θα το αντιληφθούν και σαν ένα καθρέφτη, όπου μέσα του μπορούμε να δούμε καθαρότερα, να δούμε τον εαυτό μας αλλά και να δούμε και πίσω...στο βάθος της ιστορίας!